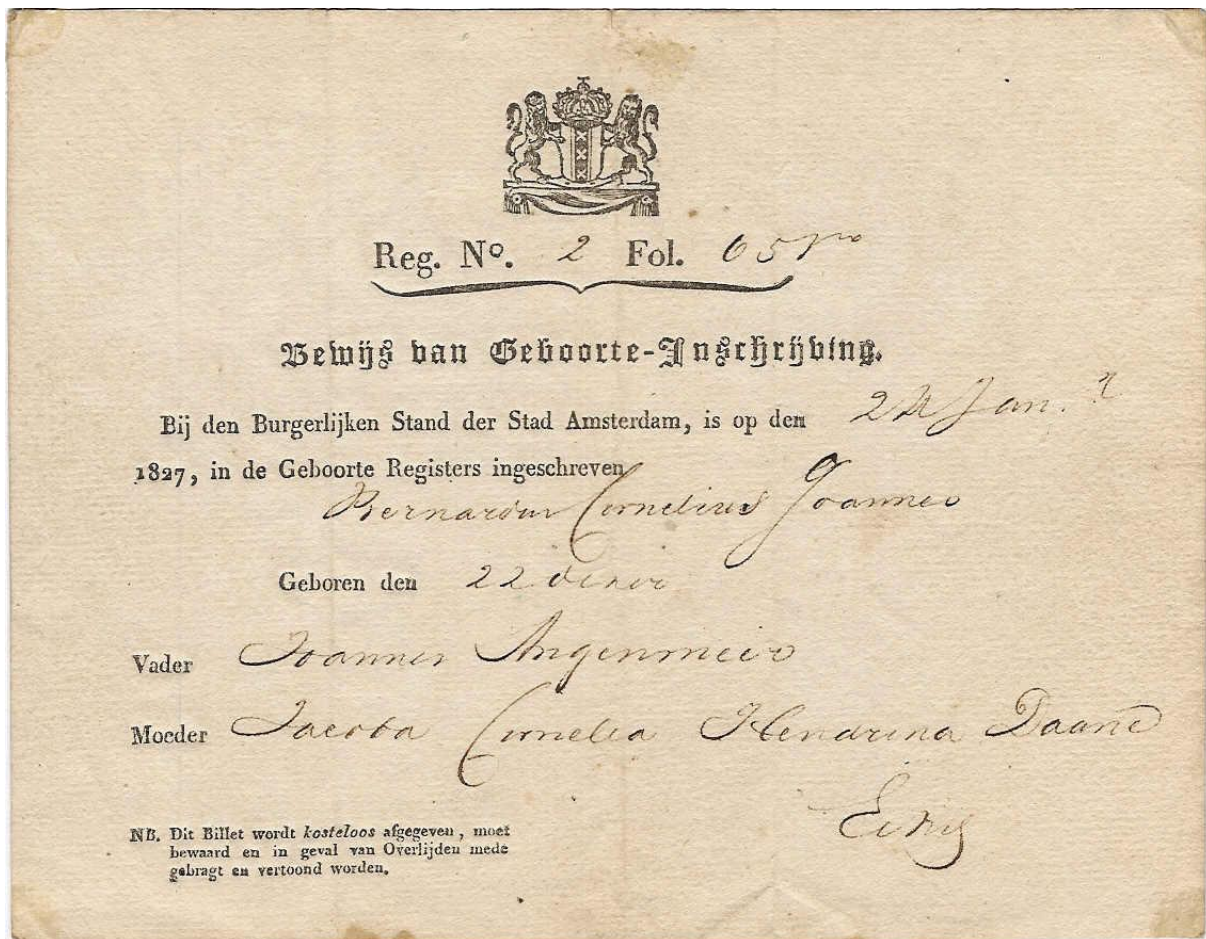

Tante Mientje Schipperijn (7-5-1902 – 17-12-1989) heeft haar plakboeken afgestaan aan de Stichting Oud-Duivendrecht. Zij verzamelde veel gegevens over haar familie en over het dorp Duivendrecht waar de familie een hechte band mee had.

Haar grootvader van moederszijde heette Bernardus Cornelius Joannes Angenmeer. Daar waar Ange meer geschreven wordt is bij het overschrijven van officiële papieren een fout gemaakt. Dat gebeurde nog al eens en tante Mientje liet een papiertje achter met uitdrukkelijk de verwijzing naar die n van Angenmeer.

Zij was terecht trots op haar grootvader al kende zij hem alleen uit verhalen. Hij klom op tot **hoofdonderwijzer in Duivendrecht** en dat betekende een beroep op middenstandsniveau met aanzien en gezag. In een standensamenleving die in Nederland toen nog bestond, was dat heel belangrijk.

Volgens uittreksels uit het geboorte- en huwelijksregister van de Stad Amsterdam is zijn geboortedatum 22 januari 1827:

Zijn ouders, Joannes Angenmeer en Jacoba Cornelia Hendrika Daane, trouwden op 5 april 1826:

Reg. N°. 1. Fol. 21.

Bij den Burgerlijken Stand der Stad Amsterdam,
ziju op den 5 April 1826 in de Trouw-Registers
ingeschreven:

Joannes Angenmeer
en
Jacoba Cornelia Henriëtte Daane

NB. Dit Billet is aan de Gehuwden enkel tot onderrigt ter hand gesteld, om te kunnen doen zien in welk Trouw-Register ter Burgerlijken Stand alhier berustende, hun Huwelijk is ingeschreven, wanneer zij in der tijd eene authentieke Trouw-Acte zullen begeren te erlangen. Het vertoonen van dit blijk zal ook dienstig zijn, bij gelegenheid van de aangifte der Geboorte van een Kind uit dit Huwelijk gesproten, ter Kamer der Burgerlijken Stand geschiedende, om als dan, de wettige echtheid van zoodanig Kind, in het Geboorte-Register aldaar, des te meer te bevestigen. Deze herinnering strekt ten nutte der belanghebbenden.

*Anna Maria Stangenberger (1821-1903)
en Bernardus Cornelius Joannes Angenmeer
(1827 – 1896)*

Bernardus Cornelius Joannes leerde voor onderwijzer en ging in 1846 de praktijk van het lesgeven beoefenen. Tegenwoordig zouden we hem een stagiaire of een leraar in opleiding (l.i.o.) noemen. Hij kwam op een school terecht in de gemeente Nieuwer-Amstel bij een onderwijzer, die Hendrik Bastiaan Boot heette. De naam "Boot" duikt later op in de geboorteakte van zijn aanstaande vrouw. Hij moet haar oom geweest zijn. Hoe heeft Angenmeer het meisje Stangenberger, zijn bruid, leren kennen? Kwam ze vaak bij haar oom over de vloer? Werd hij op een gezellige familieavond of een verjaardag uitgenodigd? Zoiets moet het wel geweest zijn. Kennelijk waren ouders en oom het eens met de keuze van Anna Maria.

Uit de nagelaten papieren blijkt hoe zorgzaam en betrokken Bernardus Cornelius Joannes Angenmeer was, niet alleen waar het zijn werk betrof maar zeker ook zijn familie. Een eerste teken hiervan is het Bewijs van Inschrijving in het respectabele Burger Weeshuis van de Stad Amsterdam; nu is het gebouw in gebruik als Historisch Museum Amsterdam.

Bekend geraakt met de praktijk van het onderwijs en de sociale omstandigheden van de aan hem toevertrouwde kinderen wist hij hoe snel ziekte en dood een jong gezin kunnen verwoesten. Indien ouders onverhoopt overlijden moest het weeskind goed opgevangen kunnen worden. Met het oog op de toekomstplannen van huwelijk en het stichten van een gezin liet hij zich inschrijven tegen betaling bij het weeshuis op 4 mei 1850. Het hoefde niet van de armen.

Hij is dan nog burger van Amsterdam. Ging hij elke dag lopend naar zijn werk in Amstelveen? Hij kon goed lopen weten we van tante Mientje en in die tijd was het heel gebruikelijk lange afstanden te voet af te leggen. Een fiets was te duur.

Het prachtig perkamenten Bewijs van Inschrijving werd zorgvuldig bewaard door tante Mientje. Vanzelfsprekend want de garantie als wees in deze prestigieuze instelling opgenomen te kunnen worden betekende een goede opvoeding en opleiding met uitzicht op carrière. Dat had eventueel haar moeder kunnen overkomen.

Vroeger mochten alleen de deftige wezen van de échte poorters (burgers) van Amsterdam als wees opgenomen worden volgens het reglement 16 augustus 1822.

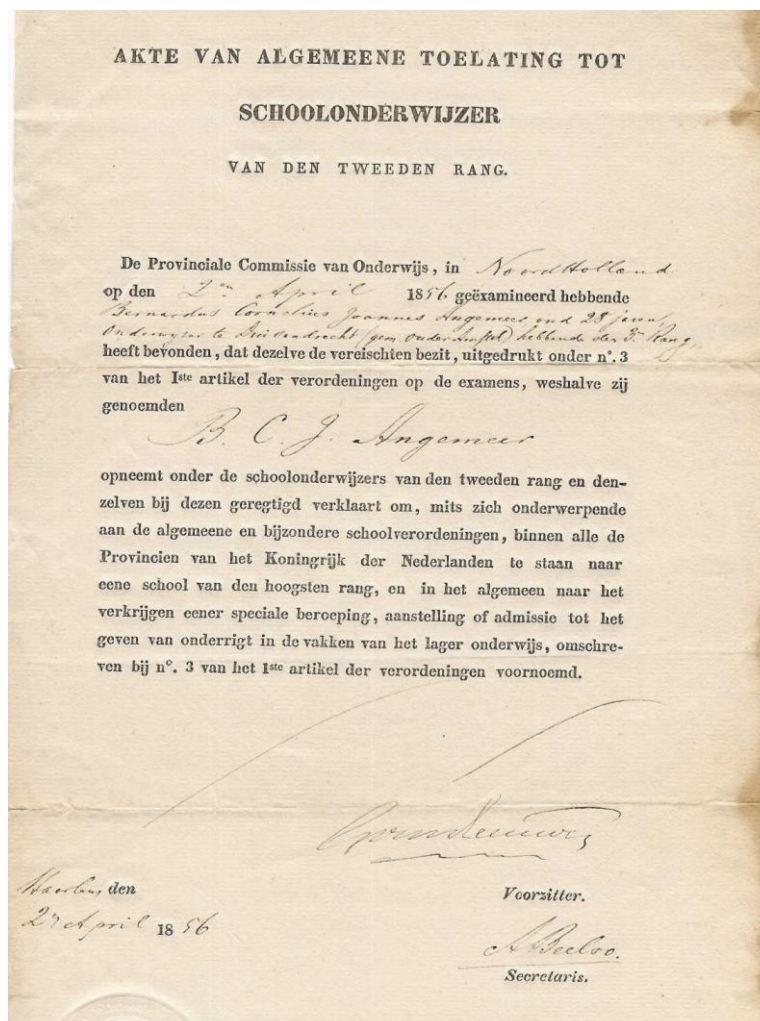
Bernardus Cornelius Joannes Angenmeer werkte 7 jaren op de school in Amstelveen en was "in het onderwijzen der jeugd zeer behulpzaam". Zo staat het letterlijk in zijn getuigschrift. Hij werd zelfs gekwalificeerd als een "uitmuntend" onderwijzer.

Natuurlijk dacht hij aan trouwen en daarom streefde hij naar een eigen aanstelling in het onderwijs.

In 1853 solliciteerde hij naar de functie van onderwijzer aan de openbare lagere school in Duivendrecht. De heer Hendrik Bastiaan Boot stuurde op 31 december 1853 een fraai getuigschrift naar de gemeenteraad van Ouder-Amstel. De schoolmeester in de 3^e rang, Bernardus Cornelius Joannes Angenmeer werd aangenomen met de mogelijkheid naar de 2^e rang op te klimmen.

Dit staat onder meer te lezen in het Uittreksel van de Notulen van de Raad der Gemeente van Ouder-Amstel op 26 januari 1854. Zijn salaris zal 190 gulden per jaar bedragen en hij mag geen nevenfunctie vervullen, die het onderwijs in gevaar brengt. Hij werd in het gebruik van school, bijbehorend huis en tuin gesteld. Buiten zijn vaste salaris kon hij rekenen op de gewone schoolpenningen, die de ouders aan de kinderen meegaven. Echter van behoeftige ouders mocht hij niets aannemen en als hij onkosten maakte wat betreft schoolbehoeften, mocht hij de kosten declareren waarna ze op billijke wijze vergoed werden.

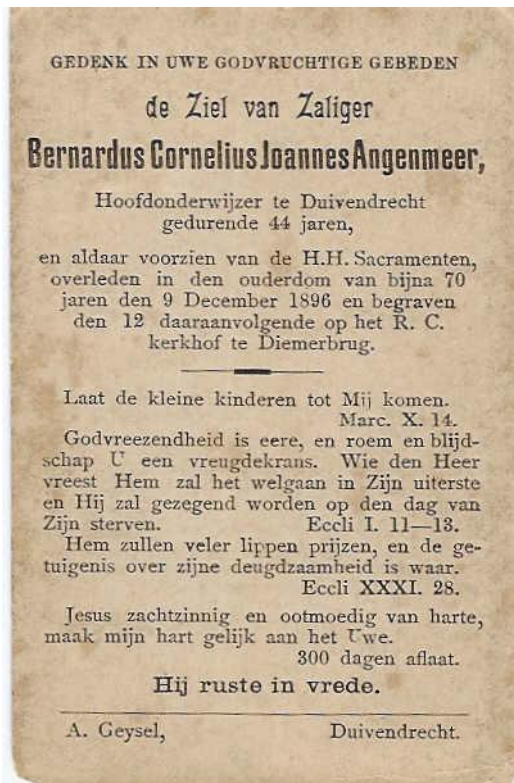
Zoals verwacht deed hij 't goed als onderwijzer want op 2 april 1856 staat de Akte van Toelating tot Schoolonderwijzer van den tweeden rang op zijn naam. Hij is dan 28 jaar oud, geëxamineerd door de Provinciale Commissie in Noord-Holland.

Zijn nieuwe rang is geldig binnen alle "Provincies van het Koninkrijk der Nederlanden".

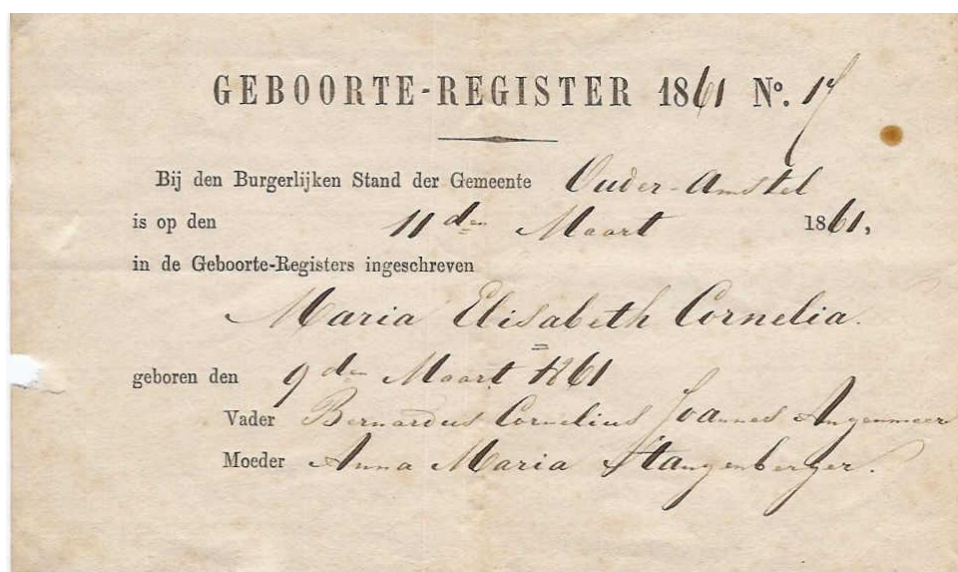
Belemmering om de 1^e rang te bereiken bestaat niet meer.

Op het bidprentje van Bernardus Cornelius Joannes Angenmeer staat dat hij 44 jaar Hoofdonderwijzer te Duivendrecht was.

Met een vaste aanstelling, in het bezit van een vast inkomen en een in het vooruitzicht gesteld pensioen was Bernardus Cornelius Joannes Angenmeer een goede partij voor Anna Maria Stangenberger. Zij was geboren op 13 augustus 1821 als dochter van Hendrikus Franciscus Stangenberger en Maria Boot.

Wanneer het huwelijk tussen Bernardus Cornelius Joannes Angenmeer en Anna Maria Stangenberger voltrokken is, staat niet genoteerd, wel dat op 9 maart 1861 hun dochter geboren werd in de gemeente Ouder-Amstel: Maria Elisabeth Cornelia Angenmeer.

Zij groeide op in Duivendrecht.

Als jong meisje in de puberteit zal zij thuis de discussie gehoord hebben over de veranderingen in het onderwijs door de schoolwet van 1877. Het was midden in de schoolstrijd, die heftig gevoerd werd door die mensen, die onderwijs ingericht naar hun godsdienst bepleitten, te weten Rooms-Katholieken en Protestanten. De nieuwe wet stelde hoge eisen aan schoolgebouw, inrichting en lesmaterialen. Daartoe werd de subsidie aan de openbare lagere scholen verhoogd. Bijzondere scholen, gebaseerd op een levensbeschouwing inclusief godsdienst waren toegestaan, maar kregen geen subsidie. Hierop richtte zich de woede van met name de Rooms-Katholieken en Protestanten. Zij immers betaalden wél belasting voor de openbare lagere scholen, maar moesten uit eigen zak het bijzonder onderwijs bekostigen. Er ontstond veel agitatie naar aanleiding van die wet en er werd zelfs een petitie opgesteld om het doel van gelijke subsidiëring te bereiken.

Bernardus Cornelius Joannes Angenmeer maakte zich zorgen. Als R.K. onderwijzer op een dorpschool, openbaar lager onderwijs met een overwegend R.K. populatie voelde hij zich door deze ontwikkelingen ongemakkelijk. Hij schreef erover aan een bevriend pastoor, Ruscheblatt genaamd, die hij om advies vroeg.

Subsidiëring van het bijzonder onderwijs was nog een kwestie van tijd. Bij een volgende onderwijswet (in 1889 was het zover), zou het zeker ingevoerd worden. Moest hij daarom overstappen naar een bijzondere en dus Rooms-Katholieke school? Hij aarzelde omdat zijn pensioen op die manier in gevaar kwam. Bovendien waren de beste banen in het bijzonder onderwijs snel vergeven en kon hij buiten de boot vallen. Toch kwelde hem gewetensnood. Gezien zijn geloofsrichting hoorde hij eigenlijk bij het bijzonder onderwijs. Pastoor Ruscheblatt gaf hem het advies eens met de pastoor van de R.K. Kerk in Duivendrecht te gaan praten. Een R.K. onderwijzer op een openbare school was juist op zijn plek in Duivendrecht, anders zou er misschien een Protestantse onderwijzer komen.

R.K. kinderen uit arme gezinnen bijvoorbeeld kozen voor openbaar lager onderwijs, omdat ze het schoolgeld voor een bijzondere school niet konden betalen. Bovenmeester Angenmeer was de beste garantie dat het onderwijs in Duivendrecht de R.K. "kleur" zou behouden.

Het was kennelijk een goed advies van pastoor Ruscheblatt want alles bleef bij het oude.

Op 10 september 1879 kreeg het hoofd der school een koepokinjectie. Het briefje was zijn bewijs dat hij geen bron van een besmettelijke ziekte op school kon zijn. Het is te vergelijken met de latere verplichte t.b.c.-verklaring voor onderwijzers.

De ondertekende 1) Breda gevestigd te 2) Breda,
verklaart de koepokinenting verrigt te hebben aan 3) Keingebus
Cornelius Johannes Angenmeer
geboren den 4) 29 Januari 1847, wonende te 5) Duivendrecht,
en zich persoonlijk overtuigd te hebben, dat zich daarna 6) 6 koepokken hebben
ontwikkeld, die een zoodanig beloop hebben gehad, dat zij voorbehoeding tegen de kinder-
pokken zooveel mogelijk waarborgen.

(Dagteekening) 10 Sept 18 79
(Handteekening van den genees- of heekkundige)
S. Angenmeer

In te vullen:
1) den titel van den genees- of heekkundige.
2) den naam der gemeente, waar de genees- of heekkundige gevestigd is.
3) den naam en de voornamen van den ingeënten persoon.
4) den geboortedatum van den ingeënten persoon.
5) den naam der gemeente, waar de ingeënte persoon woont.
6) het getal koepokken, die een geregeld beloop hebben gehad, of, zoo de inenting zonder voldoende gevolg bleef, het woord *geene*, in welk geval de woorden, *die een zoodanig beloop hebben gehad*, tot en met *waarborgen*, moeten doorgehaald worden.

Een rekening van restaurant Bon Marché Adlon & Todt uit augustus 1889 laat zien dat voor f 20,20 gedineerd is inclusief een fooi van een gulden. Angenmeer was toen 35 jaar in dienst van de gemeente Ouder-Amstel als (hoofd-) onderwijzer.

Alle afbeeldingen zijn afkomstig uit het plakboek van Mientje Schipperijn

Van haar moeder weet tante Mientje hoe haar grootvader af en toe naar het gemeentehuis in Ouderkerk aan de Amstel moest om zaken van belang over het onderwijs te bespreken. Hij ging altijd lopend: de hele route vice versa. Op een morgen zag hij zoals gewoonlijk het fort van Weesperkarspel nog op de gebruikelijke plek. 's Middags op weg terug naar Duivendrecht was het hele fort verdwenen. Zijn verbazing kende geen grenzen, maar later begreep hij dat het verzakken en verschuiven van laagveen de oorzaak was.

Moest hij wel eens lopend langs de Weesperzijde naar Amsterdam, dan was dat toch wel onveilig. Bij de Duivendrechtse Brug huisden zwervers en woonwagenbewoners, die passanten lastig vielen om geld afhandig te maken. Grootvader nam dan zijn wandelstok mee want daarin zat een soort degen verstopt.

Vlak voor zijn dood, op 21 mei 1896, bij zijn 50-jarig ambtsjubileum in het onderwijs, waarvan 40 jaar in Duivendrecht kreeg hij van de gemeente als blijk van waardering een reguleur. Dat is zo'n statige zeer goed lopende en op de seconde nauwkeurige wandklok met een grote koperen slinger. Had tante Mientje die later niet in haar huiskamer?

In de voetstappen van haar vader maar met de beperking van het vrouw-zijn in die tijd werd Maria Elisabeth Cornelia Angenmeer handwerkonderwijzeres op de school van haar vader. Ze heeft de Duivendrechtse meisjes nuttige handwerken bijgebracht. Dat bleek een stimulans te zijn voor ouders om hun dochters toch maar naar school te sturen.

Ze leerden iets wat ze als huisvrouw en moeder konden gebruiken. Het naaien van hemden en broeken, het breien van sokken enzovoort en... en passant leerden ze ook nog rekenen, taal en schrijven.

Tante Mientje kon net als haar moeder goed handwerken. Er bestaat een blauw schrift van haar moeder, vol met allerlei patronen en aanwijzingen hoe bijvoorbeeld een damesnachthemd in elkaar te zetten.

Intussen hield oom Hendrik Bastiaan Boot contact met het gezin. Er zijn aanwijzingen dat hij bij zijn familie introk in de Groot-Duivendrechtse Polder toen hij wat ouder werd. Het gezin Angenmeer was niet onbemiddeld.

Anna Maria Angenmeer - Stangenberger werd begunstigde in het testament van haar oom, Hendrik Bastiaan Boot. Dat was op 17 november 1869.

Anna Maria Angenmeer-Stangenberger beschikte over effecten, juwelen en een kerkboek met een gouden slot. Allemaal van haar, schreef haar echtgenoot op, door eigen spaarzaamheid verkregen. Dat is opmerkelijk omdat vrouwen in die tijd bij wet handelingsonbekwaam waren en gehuwde mannen vrijelijk konden beschikken over de kostbaarheden van hun echtgenotes. Het heeft iets ontroerends dat Bernardus Cornelius Joannes Angenmeer zeer beslist het bewijs ondertekende dat haar na zijn dood veilig stelde in wat haar eigendom was.

Het feit dat er in deze families op latere leeftijd getrouwd werd, zegt iets over een zekere welstand. Hoe later je huwde, hoe minder kans op veel nakomelingen, die elkaar de erfenis betwistten en eigendom versnipperden.

Tot je 30^e kon je uitsluitend in het huwelijk treden met toestemming van de ouders.

Dat was voor de moeder van tante Mientje, Maria Elisabeth Cornelia Angenmeer, niet nodig. Zij was 38 jaar oud toen ze in het huwelijk trad. Haar vader was in 1896 al overleden. Op een of andere manier kwam ze in contact met Cornelis Schipperijn, smid en wagenmaker in Diemen. Hij moet een ondernemende man geweest zijn. In 1882 leende hij geld om zijn bedrijf goed op poten te zetten en kennelijk kreeg hij plannen om in Duivendrecht te starten. De doorgaande weg Amsterdam-Utrecht beloofde veel bedrijvigheid voor het beslaan van paarden en de reparaties van koetsen en karren.

Op 14 juni 1899 gingen Cornelis Schipperijn en Maria Elisabeth Cornelia Angenmeer in ondertrouw waarna hun huwelijk op 1 juli daaropvolgend werd voltrokken. We komen ook nog 4 juli als trouwdatum tegen, maar dat kan het kerkelijk huwelijk geweest zijn.

Hun huwelijksbewijs is geen trouwboekje, maar een dun papiertje dat meteen de relatie legt naar de populaire uitdrukking: het "boterbriefje":

HUWELIJKS-

A^o. 1899.

REGISTER.

N°. 24.

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente **Ouder-Amstel** verklaart bij deze, dat op den *Eersten Juli* des jaars *1899* het huwelijk is voltrokken tusschen:

Cornelis Schipperrijn

en

Maria Elisabeth Cornelia Angenmeer

Dit bewijs moet door de belanghebbenden worden medegebragt bij de geboorte of het overlijden hunner kinderen, alsmede bij het overlijden van een der betrokken personen.

Zoals het een getrouwde vrouw betaamde, vroeg ze en kreeg ze eervol ontslag uit het onderwijs. Je mocht niet als gehuwde vrouw voor de klas

Einde carrière, denk je dan, maar niet deze Maria Elisabeth Cornelia Schipperijn-Angenmeer. Zij stortte zich vol enthousiasme op het bedrijf van haar echtgenoot. Dat blijkt uit het feit dat toen ze weduwe werd de zaak voortzette zo lang ze kon.

Het eervol ontslag als onderwijzeres nuttige handwerken (vakonderwijs):

Oude-Amstel, 14 October 1899.

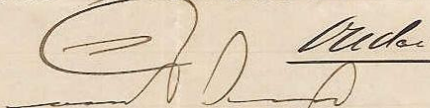
N° 100.

Onderwerp:
Errol outslag.

Wij hebben de eer U bij dezen te be-
richten, dat de Raad U in zyne op
13 dezer gehouden zitting errol out-
slag heeft verleend als onderwijzer
in de nuttige handwerken aan de O. P. School
te Duivendrecht en zulks naar aanleiding
van uw Quator Stukken verzoek, in-
gediend bij request van 10 dezer.

Het outslag wordt gerekend in te gaan
met het jaar 1900.

Burgemeester en Wethouders van

Oude-Amstel
Secretaris,

Aan
Mejuffr. M. E. C. Gungamer,
Vakonderwijzeres
te Duivendrecht.

Op 7 mei 1902 ging hun kinderwens in vervulling en werd in Duivendrecht geboren: Hermina Anna Maria Schipperijn. Zij zou 87 jaar oud worden en ongehuwd blijven.

Geboorteregister 1902 N°. 27

Bij den Burgerlijken Stand der Gemeente OUDER-AMSTEL

is op den 7de Mei 1902

in de geboorteregisters ingeschreven

Hermina Anna Maria,

geboren den 7de Mei 1902

Vader Cornelis Schipperijn

Moeder Maria Elisabeth Cornelis Angenmeer

N°. 283. KANTOOR DER BURGERSCHAP AMSTERDAM

Wat grootvader voorzien had, gebeurde nog voor de eerste wereldoorlog: de Protestantse dorpsgenoten gingen zich inzetten voor een eigen Christelijke school. De openbare lagere school werd langzamerhand "geïnfiltreerd" door Protestantse leerlingen. Het verkrijgen van een vergunning om een bijzondere school te stichten in combinatie met het recht op subsidie, mogelijk gemaakt door de onderwijswet van 1889, stimuleerde ook pastoor Evers om tot actie over te gaan.

Op een buitengewone kerkvergadering, 30 juli 1912, werd besloten de collectes te verdubbelen om een Rooms-Katholieke bijzondere parochiale school te realiseren.

De eerste steenlegging op 5 april 1913 was een bijzondere gebeurtenis. De kalkbak en de troffel waren met bloemen versierd en voor 1 gulden kon je ook een steen metselen om op die manier je steentje bij te dragen. Tante Mientje was 11 jaar en wilde dat wel. Ze holde naar de smederij om haar vader om die gulden te vragen. Toen ze met die gulden in haar hand geklemd terugrende, waren cementbak en troffel al opgeruimd.

Gelukkig was er nog een belangrijke gebeurtenis. Op 22 mei 1913 kwam deken Timans uit Ouderkerk om een gedenksteen te plaatsen. Tante Mientje was zo trots op die gedenksteen, die na haar dood door pastoor Laan in de pastorie een plekje kreeg.

De Sint Joannesschool werd een begrip en de nonnen, die er les gaven, zagen er met hun kleding uit als hemelse figuren. Aldus tante Mientje.

Het begon ooit als een bijschool. Vanuit Ouderkerk werden de zaken geregeld. Zo'n tweehonderd jaar geleden waren "de christelijke en maatschappelijke deugden" (onderwijswet van 1806) van belang in combinatie met lezen, rekenen en schrijven. Alle gezindten konden zich daarin vinden. Pas in de loop van de 19^e eeuw ontstond de behoefte aan echte vrijheid van onderwijs, zoals dat in de grondwet van Thorbecke in 1848 vastgelegd is. Toen ook de subsidieregeling vanaf 1917 (grondwetswijziging) gelijk gesteld werden was er geen beletsel meer om de school van eigen signatuur te stichten. De verzuiling die al een tijdje bestond werd hierdoor versterkt. In Duivendrecht is dat goed te zien.

De openbare school werd langzamerhand overgenomen door het christelijke onderwijs, terwijl al eerder (1913) het Katholieke onderwijs een eigen schoolgebouw kreeg tegenover de Sint. Urbanuskerk.

Ruim veertig jaar geleden was er opnieuw behoefte aan een openbare school in Duivendrecht. De gemeente Ouder-Amstel ondersteunde het initiatief van Tini Talsma begin jaren zeventig van de twintigste eeuw en zo was de cirkel rond. Duivendrecht kreeg een openbare school: de Kleine Beer voor Kleuters en de Grote Beer voor leerlingen van de lagere school. Sinds de basisschool in 1985 De Grote Beer, voor de groepen 1 tot en met 8.

De ondergeteekende, Hoofdonderwijzer te *Duivendrecht*
 verzoekt door tusschenkomst van den boekhandelaar *Hogervoor*
Amsterdam te ,
 een present-exemplaar van *de volgende werken*

VEENENDAAL, Leesboekje. No. 1—9	BOSMAN, De Dierenvriend.
BOSMAN, Rood, Wit en Blauw. No. 1.	FORSTERMAN VAN OIJEN, Pract. Rekenb.
" " " " " No. 2.	No. 1—6.
" " " " " No. 3.	VAN ETTINGER, Allerlei.
" " " " " No. 4.	P. H. DEWALD, Uit het kinderleven.
" " " " " No. 1.	VEENENDAAL, Aardrijkskunde.
" " " " " No. 2.	Denken en schrijven. No.
" " " " " No. 1.	1 en 2.
" " " " " No. 2.	

Te Duivendrecht (Naam.)
Hoofdonderw. *B. J. Angeney*

 Men gelieve vooral niet te verzuimen zijn naam en woonplaats, alsmede den naam van zijn boekhandelaar in te vullen; en door te halen, de boekjes die **niet** verlangd worden.